

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
مدرسه علمیه ام البنین (سلام الله علیها) شهرستان حاجی آباد
تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

رازداری از دیدگاه آیات و روایات

استاد راهنما:

سرکار خانم معصومی

استاد داور:

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای درویشی

پژوهشگر:

مرضیه کریم دادی

بهار ۱۳۹۵

تقدیم به:

پیشوا و مقتدای مومنان شایسته ترین شاگرد مکتب وحی اوج شکوه آرایه های اخلاقی و مظهر تمامی پاکی ها و خوبی ها حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام و سرور و سالار شهیدان حضرت ابا عبدالله الحسین علیه السلام و کسانی که با اقتدا به مولای متقیان و سرور و سالار شهیدان برآند تا درون را از آفت ها و پلیدی ها پاک کنند.

تشکر:

ضمن سپاس و ستایش خدای را که واحد و صمد و قادر است. مالک ذوالجلال و حی فاطر است و رزاق خلق و عالم ضمائر است، بدین وسیله از استاد بزرگوار خانم سهیلا معصومی که مرا در راه نوشتن این پژوهش یاری کردند کمال تشکر را دارم و توفیق همگانی را از خداوند متعال خواهانم.

چکیده:

رازداری یکی از فضایل اخلاقی است که موجب اعتماد افراد جامعه به یکدیگر می شود و دارای یک سری آثار دنیوی و اخروی از جمله ایجاد امنیت روانی و اجتماعی، موفقیت، عزت در دنیا، ورود به بهشت و ارجمندی نزد خداوند متعال است. انسان رازدار دارای نشانه هایی همچون عاقل بودن مومن و امانت دار بودن است که روایات و آیات متعددی در این زمینه نقل شده است. رازداری تاثیر مهمی بر سلامت خانواده و جامعه دارد که موجب موفقیت در زندگی فردی و اجتماعی افراد می شود. شاخص های رازداری در نظام، سیاست، مکتب و عقیده نیز به چشم می خورد. عواملی چون گمان بد، کنجکاوی، غیبت، دروغ، سخن چینی هم باعث افشاءگری راز می شوند این تحقیق به بررسی رازداری از دیدگاه آیات و روایات پرداخته است.

کلیدواژه: راز، رازداری، اعتماد

۱۰- ایمان کامل:

رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «ایمان مؤمن کامل نمی شود الا اینکه راز دار باشد.»^۱

همچنین مردی از امام علی (علیه السلام) تقاضا نمود که صفات مومن را برای او برشمرد امام (علیه السلام) «پوشیده نگه داشتن اسرار را یکی از آن صفات برشمردند.»^۲

انسان با ایمان در شرایط گوناگون زندگی، خود را در محضر پروردگار متعال می بیند و خدا را شاهد و ناظر رفتار خویش می داند. ایمان به خداوند در اعماق جان چنین فردی ریشه دوانیده است و رشته حضور الهی را هیچ گاه گسسته نمی بیند.

هنگامی که تشخیص دهد که کاری مورد رضایت الهی است، با تمام توان در انجام آن می کوشد، هر چند دیگران را ناخوش آید. حتی اگر دیگران به او اعتراض کنند، در انجام وظیفه کوتاهی نمی کند.

چنین کرداری از اعتقاد عمیق و ایمان راسخ انسان های وارسته ریشه می گیرد که دنیا را بسیار ناچیز و هر حب و بغضی را در برابر خشم و رضای الهی ناپایدار می دانند.

۴-۳ آثار اخروی رازداری:

۱- در سایه عرش خدا:

- در حدیثی از امام کاظم (علیه السلام) می خوانیم:
- «سه طایفه اند که در روز قیامت در سایه عرش خدا قرار دارند، روزی که سایه ای جز سایه او نیست:
- کسی که وسائل تزویج برادر مسلمانش را فراهم سازد،
 - و کسی که به هنگام نیاز به خدمت، خدمت کننده ای برای او فراهم کند
 - و کسی که اسرار برادر مسلمانش را پنهان دارد»^۳

۱. ابو علی محمد بن همام، اسکافی، (عبدالله صالحی نجف آبادی)، چاپ اول، ج ۱، قم، مدرسه الامام المهدی، ۱۴۰۴ هـ ق، ص ۷۴.

۲. همان، ص ۲۲۷.

۳. محمد باقر، مجلسی، بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۳۵۶.

۲- ورود به بهشت:

و در حدیثی دیگر امام صادق (علیه السلام) بیان داشتند «هر کس اسرار مومنی را حفظ نماید داخل در بهشت می شود.»^۱

۳- در درجات حورالعین:

پیامبر مکرم اسلام (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «اگر زنی اسرار همسر خود را پنهان نماید و کسی از اسرار او مطلع نشود پس او در درجات حورالعین می باشد.»^۲

۴- خداوند حافظ اسرار اوست:

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «کسی که حافظ اسرار برادر مسلمان خود باشد خداوند نیز در دنیا و آخرت اسرار او را حفظ می نماید.»^۳

۵- ارجمندی نزد خدا به موجب حفظ اسرار:

امام صادق (علیه السلام) به سلیمان ابن خالد فرمودند: «ای سلیمان! شما دینی و مذهبی دارید که هر کس آن را پوشیده بدارد خداوند ارجمندی گرداند و هر کس افشایش کند، خداوند او را خوار سازد.»^۴

۶- جهاد در راه خدا:

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «پوشیده نگه داشتن اسرار ما، جهاد در راه خداست.»^۵

حفظ اسرار تا آن اندازه مورد اهمیت می باشد که حافظ آن مانند مجاهد در راه خداست جهادی که آدمی را از ضعف نفس و سستی اراده به قوت ایمان و استواری در دین می رساند و او را چون مجاهد در راه خدا قلمداد می کند.

۱. محمدباقر، مجلسی، بحارالانوار، ج ۷۲، ص ۴۱۳.

۲. حسن ابن الحسین، ارشاد القلوب، ج ۱، چاپ اول، تهران، الشریف، ۱۴۱۷ هـ ص ۱۷۴.

۳. حسین، نوری طبرسی، مستدرک الوسائل، ج ۱۶، ص ۳۵۵.

۴. محمد بن یعقوب، کلینی، الکافی، ج ۲، ص ۲۲۲.

۵. همان، ج ۲، ص ۷۵.

نتیجه گیری:

رازداری یکی از فضایل اخلاقی است که در دین اسلام نسبت به آن سفارش زیادی شده است و از آنجایی که جامعه ما یک جامعه متدین است و همواره مردم به دنبال جلب رضایت خداوند و مردم هستند و رازداری هم که یکی از باورهای دینی آنهاست اهمیت فوق العاده ای در زندگی افراد جامعه دارد و می تواند منشا آثار بسیار زیادی در روابط بین افراد شود. از جمله کم حرفی و حفظ زبان، حسن ظن و دوری از تجسس، تمرین و تقویت اراده، عیب پوش، ایجاد امنیت روانی و اجتماعی و همچنین افشای راز آثار سوی دارد که عبارت است از برابر با قتل عمد، از دست دادن همه چیز، تمام شر دنیا و آخرت و گسترش فساد .

بنابراین با توجه به مقابله ی بین آثار این دو خصلت اخلاقی اهمیت رازداری مشخص می شود و لازم است که این مسأله در بین افراد جامعه رواج داده شود تا جامعه ای امن به وجود آید تا در آن افراد جامعه به کمالات واقعی خود برسند.

منابع و ماخذ:

۱. قرآن
۲. مفاتیح الجنان
۳. احسائی، ابن جمهور، فرهنگ سخن، ج ۸، تهران، انتشارات سخن، ۱۳۸۱.
۴. اسکافی، ابو محمد علی بن همام، التمحیص، ج ۱، چاپ اول، قم، مدرسه الامام المهدی، ۱۴۰۴ هـ.ق.
۵. انوری، حسن، فرهنگ سخن، ج ۸، تهران، انتشارات سخن، ۱۳۸۱.
۶. بندرریگی، محمد، فرهنگ جدید (منجد الطلاب)، ج ۱۲، تهران، انتشارات اسلامی، ۱۳۷۵.
۷. پاینده، ابولقاسم، نهج الفصاحه، چاپ اول، تهران، انتشارات جاویدان، بی تا.
۸. تمیمی آمدی، عبدالواحد، غررالحکم، (محقق سید مهدی رجایی)، ج ۱، چاپ دوم، قم، دارالکتاب اسلامی، ۱۴۱۰ هـ.ق.
۹. حرّانی، ابو محمد حسن بن علی، تحف العقول، (تحقیق علی اکبر غفاری)، چاپ دوم، قم، نشر اسلامی، ۱۴۰۴ هـ.ق.
۱۰. حرّاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۴، چاپ دوم، قم، موسسه آل البيت عليهم السلام، ۱۴۱۴ هـ.ق.
۱۱. دیلمی، حسن بن ابی الحسن، ارشاد القلوب، چاپ اول، ج ۱، تهران، الشریف، ۱۴۱۷ هـ.ق.
۱۲. زمانی، احمد، حقایق پنهان، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۸.
۱۳. سعدی شیرازس، شیخ مصلح الدین، گلستان سعدی، چاپ هشتم، قم، انتشارات وزیری، ۱۳۸۷.
۱۴. شبر، سیدعبدالله، اخلاق شبر، ترجمه محمدرضا جویباران، چاپ سوم، انتشارات هجرت، سال ۱۳۸۷.
۱۵. شیخ صدوق، عیون اخبار الرضا علیه السلام، چاپ اول، بیروت، موسسه الاعلمی، ۱۴۰۴ هـ.ق.
۱۶. -----، الحضال، ج ۱، چاپ دوم، قم، انتشارات جامعه مدرسین، ۱۴۰۳ هـ.ق.
۱۷. طبرسی، ابوالفضل علی، مشکات الانوار، چاپ دوم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۵.

۱۸. ----- ، تفسیر مجمع البیان، چاپ پنجم، تهران، انتشارات وزارت و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۰.
۱۹. فیض کاشانی، ملا محسن، المجمعہ البیضاء، چاپ اول، قم، انتشارات وزیری، ۱۴۲۶ هـ.ق.
۲۰. قمی، شیخ عباس، سفینه البحار، مترجم هادی صلواتی، اوج قلم، تهران، ۱۳۹۳.
۲۱. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، چاپ سوم، تهران، دارالکتب اسلامی، ۱۳۸۸.
۲۲. مراغی، احمد بن مصطفی، تفسیر المراغی، ج ۳، چاپ اول، بیروت، دارالفکر، ۱۳۷۱ ق.
۲۳. مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، چاپ دوم، بیروت، موسسه الوفا، ۱۴۰۳ هـ.ق.
۲۴. محدثی، جواد، اخلاق معاشرت، تهیه مجله پیام زن، چاپ بیست و نهم، بی جا، بی تا.
۲۵. معتزلی، ابن ابی الحدید، شرح نهج البلاغه، چاپ اول، بیروت، دارالاحیاء التراث العربی، ۱۳۸۸.
۲۶. ملاصدرا، شرح اصول کافی، محقق محمد خواجهوی، ج ۱، چاپ اول، تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۸۸.
۲۷. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۴، چاپ اول، تهران، دارالکتب، اسلامی، ۱۳۷۴.
۲۸. ----- ، اخلاق در قرآن، ج ۲، چاپ اول، انتشارات حکمت، قم، ۱۳۷۱.
۲۹. نراقی، محمد مهدی، جامع السادات، ج ۲، چاپ چهارم، بیروت، موسسه الاعلمی، بی تا.
۳۰. نراقی، مهدی، گزیده علم اخلاق اسلامی، چاپ اول، بیروت، موسسه الاعلمی، بی تا.
۳۱. نوری طبرسی، میرزا حسین، مستدرک الوسائل الشیعه، چاپ اول، قم، موسسه آل البيت علیهم السلام، ۱۴۰۸ هـ.ق.
۳۲. واضع یعقوبی، احمد بن ابی یعقوب بن جعفر بن وهب، تاریخ یعقوبی، ج ۲، چاپ اول، بیروت، دارالعراق، ۱۳۷۵.
۳۳. سایت نور اسلام
۳۴. صبح صادق
۳۵. جام جم، ضمیمه چهار دیواری، نیلوفر اسعدی.